

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Универзитет у Београду
Факултет политичких наука

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

На седници Наставно-научног већа одржаној 10. јуна 2021. године именована је комисија за преглед и оцену докторске дисертације Марка Ковачевића, под насловом „Идентитет малих држава и њихове улоге у Организацији Уједињених нација”, у саставу: проф. др Немања Џуверовић, ванредни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, проф. др Филип Ејдус (ментор), ванредни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, и проф. др Дејан Јовић, редовни професор Свеучилишта у Загребу – Факултета политичких знаности. Након прегледа рада, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Марко Ковачевић је рођен у Книну, СР Хрватска, 27. јула 1984. године. Дипломирао је на Факултету политичких наука Универзитета у Београду (Одељење за међународне студије) 29. септембра 2009. године са просечном оценом 9,51, одбравивши дипломски рад под насловом „Велике стратегије у спољној и безбедносној политици САД након Хладног рата”, под менторством проф. др Драгана Симића. Током школске 2005/2006. године, кандидат је боравио на Бард колеџу, САД као стипендиста *Undergraduate Exchange Program*-а. Мастер студије међународне безбедности на Факултету политичких наука

завршио је 25. октобра 2012. године са просечном оценом 9,90, одбранивши мастер рад под насловом „Концепт изградње државе и теорија регионалног безбедносног комплекса”, под менторством проф. др Мирослава Хаџића. Докторске међународне и европске студије на Факултету политичких наука уписао је 2012. године као стипендиста ОЕБС-а и положио испите са просечном оценом 10. Од почетка академске 2011/2012. до краја академске 2013/2014. године био је ангажован у звању сарадник-демонстратор на предметима *Увод у студије безбедности* и *Безбедност Србије* са професорима Мирославом Хаџићем и Филипом Ејдусом. Од септембра 2014. године до децембра 2019. године био је изабран и ангажован у звању истраживача-сарадника на Факултету политичких наука на истраживачком пројекту „Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту”. Децембра 2019. године изабран је у звање асистента на Одељењу за међународне студије Факултета политичких наука на период од три године. Колега Ковачевић се у свом истраживању бави проучавањем идентитета, дискурса и делатништва малих држава у међународним односима, с посебним освртом на конституисање идентитета и спољнополитичких улога малих држава на постјугословенском простору у оквиру Организације Уједињених нација.

Неке од резултата свог досадашњег истраживања колега Ковачевић је представио на међународним научним скуповима у Љубљани (FDV, мај 2014), Лондону (BISA, јун 2015), Атланти (ISA, март 2016), Балтимору (ISA, фебруар 2017), Сан Франциску (ISA, април 2018), Торонту (март 2019), Вроцлаву (ECPR, септембар 2019), Софији (EISA, септембар 2019), и ECPR Joint Sessions of Workshops (онлајн, мај 2021). Он је у том периоду наставио са проучавањем теоријских приступа међународним односима, идентитета и спољнополитичких улога, те методе анализе дискурса коју користи у докторској дисертацији. Као добитник престижне стипендије *Civil Society Scholar Award*, он је од 30. децембра 2017. до 25. фебруара 2018. у својству гостујућег истраживача боравио по позиву на Департману за политичке науке Универзитета у Копенхагену, у сврху израде дисертације и развоја академске сарадње. У мају 2018. године посетио је у оквиру исте стипендије и Факултет политичких знаности Свеучилишта у Загребу на позив професора Дејана Јовића. Колега Ковачевић је 2013. године био полазник летње школе „Comparative Regionalisms: Changing Forms of Governance in Asia, Africa and the Americas and the Effects on the World Order”, одржане на Централноевропском универзитету у Будимпешти. Од оснивања научног часописа *Journal of Regional Security* 2012. године обавља дужност извршног уредника.

Учешћем на већем броју међународних научних конференција у земљи и иностранству, летњих школа, семинара, и предавања, те ангажовањем на истраживачким пројектима, Марко Ковачевић је исказао своје чврсто опредељење за стално академско усавршавање. Енглески језик је усавршио током једногодишњег студијског боравка на Бард колеџу (САД), и превео је на српски језик капитално дело Александра Вента *Друштвена теорија међународне политике* (заједно са Николом Вујиновићем, ФПН 2014) које се користи у настави на ФПН. Поред знања енглеског, служи се шпанским и француским језиком.

Требало би споменути и то да је колега Ковачевић такође радио и као спољнополитички новинар приправник (2008–2009) у дневном листу „Политика”, дугогодишњи сарадник Удружења за Уједињене нације Србије на организацији конференције *Београдски међународни модел Уједињених нација* (2007–2013), и сарадник Београдског центра за безбедносну политику на организацији академског дела међународне конференције *Београдски безбедносни форум*. Ангажовао се и као уредник-оснивач глобалног интернет портала MUNPLANET, посвећеног окупљању глобалне заједнице младих лидера заинтересованих за рад УН путем промовисања примене образовне праксе Модела УН. Активни је члан *Удружења за међународне студије* (International Studies Association – ISA), Европског удружења за међународне студије (European International Studies Association) *Академског савета за систем Уједињених нација* (The Academic Council on the United Nations System – ACUNS) и Европског конзорцијума за политиколошка истраживања (ECPR). Његови досадашњи научни радови објављени су, између осталог, у међународним часописима *Third World Thematics: A TWQ Journal*, *Journal of Contemporary European Studies* и *Journal of Intervention and Statebuilding*.

Кандидат је до сада објавио 14 самосталних и коауторских научних радова на српском и енглеском језику у научним часописима и зборницима радова:

1. Kovačević, Marko. 2019/2020. “Small states’ marginality constellations and the challenges to the Europeanisation of the Western Balkans in the last decade.” *Yearbook of the Institute of East-Central Europe* 17 (4): 25–48, <https://ies.lublin.pl/rocznik/riesw/2019/4/2>
2. Ejdus, Filip, and Marko Kovačević. 2019. “Penetration, Overlay, Governmentality: The Evolving Role of NATO in the Western Balkan Security Dynamics.” *Journal of Intervention and Statebuilding* 13 (5): 566–580, [DOI: 10.1080/17502977.2019.1660032](https://doi.org/10.1080/17502977.2019.1660032)

3. Kovačević, Marko. 2019. "Understanding the marginality constellations of small states: Serbia, Croatia, and the crisis of EU–Russia relations." *Journal of Contemporary European Studies* 27 (4): 409–423, DOI: <https://doi.org/10.1080/14782804.2019.1580564>
4. Kovačević, Marko. 2018. „Bringing in Bibó: Understanding Identities and Reality of Small Post-Yugoslav States,” in *Politics of Enmity*, edited by Gazela Pudar Draško, Aleksandar Pavlović, and Eltion Meka. Belgrade: Institute for Philosophy and Social Theory, 184–210.
5. Kovačević, Marko. 2017. „Međunarodni odnosi u doba teorijskog pluralizma: o stanju discipline i glavnim raspravama početkom 21. veka”. *Međunarodni problemi* 69 (2–3): 181–205, DOI: <https://doi.org/10.2298/MEDJP1703181K>
6. Kovačević, Marko. 2016. "What place for East and West? Discourses, reality, and foreign and security policies of small post-Yugoslav states." *Third World Thematics: A TWQ Journal* 1(1): 110–131.
7. Kovačević, Marko. 2015. „Socijalizacijska uloga OEBS-a i rekonstituisanje spoljnopolitičkog identiteta Srbije u postjugoslovenskom kontekstu”. *Četrdeset godina od potpisivanja helsinškog završnog akta/Forty Years Since the Signing of the Helsinki Final Act*, uredile Mina Zirojević i Vesna Ćorić. Beograd: Institut za uporedno pravo, 419–436.
8. Kovačević, Marko. 2015. „Male države u svetu regiona i izazovi multipolarizacije međunarodnih odnosa početkom 21. veka”. U: *Politički identitet Srbije u globalnom i regionalnom kontekstu*, uredila Vesna Knežević-Predić, Beograd: Fakultet političkih nauka, 149–170.
9. Kovačević, Marko. 2015. "Introduction: On Regions, Powers, and Regional Security Complexes, or What Does Regions and Powers Mean for Theory and Practice in 2015?" *Journal of Regional Security* 10(2): 108–111.
10. Kovačević, Marko i Nikola Vujinović. 2014. „Socijalni konstruktivizam i međunarodni odnosi”. *Godišnjak Fakulteta političkih nauka* 11, 147–151.
11. Kovačević, Marko. 2014. "Small States, Identity and Europeanization in the Western Balkans: An Analysis of Serbia's Foreign Policy After 2000." In *Lessons Learned For the European Union: A Refelction On Stronger Co-operation In the Western Balkans For A Better European Future*, edited by Marko Lovec, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, 31–46.
12. Kovačević, Marko. 2013. "Regional Security in a Changing World." *Journal of Regional Security* 8(2): 175–181.
13. Kovačević, Marko. 2012. "Akterstvo i moć Evropske unije." *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, 7: 145–163.
14. Kovačević, Marko. 2011. "The Influence of State-Building on Security Dynamics within the Framework of Regional Security Complex Theory." *Western Balkans Security Observer* 21: 52–63.

Други одабрани радови (анализе, коментари, интервјуи, преводи):

“Serbia’s foreign policy beyond the Kosovo conondrum”, 16 May 2018. Italian Institute for International Political Studies, <https://www.ispionline.it/en/publicazione/serbias-foreign-policy-beyond-kosovo-conondrum-20509>.

“On International Relations, Theory, and Practice: A Special Interview With Professor Stephen Walt.” <https://medium.com/fridays-with-munplanet/on-international-relations-theory-and-practice-a-special-interview-with-professor-stephen-walt-6783c380cd95>.

Преводаилац књиге (заједно са Николом Вујиновићем): Aleksandar Vent. 2014. *Društvena teorija međunarodne politike*. Beograd: Fakultet političkih nauka i Službeni glasnik.

Кандидат је досад учествовао на 16 међународних научних скупова у земљи и иностранству:

1. Саопштење на ECPR Virtual Joint Sessions of Workshops, “Foreign Policies of European Small States in the United Nations: Identity-Role Convergence and Divergence” (у оквиру радионице European Small States in International Organisations – Strategies, Preferences and Adaptation), online, 24–27 May 2021.
2. Саопштење на *13th Pan-European Conference on International Relations* (EISA PEC 2019), “Marginality Constellations and Multipolarization of International Relations: Understanding Small State Approaches to China’s Influence in Southeast Europe.” Sofia, Bulgaria, 10–14 September 2019.
3. Саопштење на *European Consortium for Political Research (ECPR) General Conference 2019*, “When Lilliputians Matter for the Colossus: Exploring Europeanization as liberal order norm diffusion in Serbia, Croatia and Austria, 1999–2018.” Wroclaw, Poland, 4–7 September 2019 (коаутор са Pierre Baudry).
4. Саопштење на *CEEISA-ISA Joint International Conference 2019*, Beograd, 17–19. juna 2019. godine, “Connecting the Dots of (post)Yugoslav” (коаутор са проф. Филипом Ејдусом).
5. Саопштење на *CEEISA-ISA Joint International Conference 2019*, Beograd, 17–19. juna 2019. godine, “Can Small States Determine Success of International Orders? Exploring Indirect Symbolic Agency of Austria, Croatia, and Serbia in European Security, 1999–2018” (коаутор са Pierre Baudry).
6. Саопштење на *60. Годишњој конвенцији Удружења за међународне студије*, “The End of the Yugoslav IR and its Aftermath.” International Studies Association, 60th Annual Convention, Toronto, Canada, 27–30 March 2019 (коаутор са проф. Филипом Ејдусом).
7. Саопштење на *Годишњој конференцији Хрватског политолошког друштва*. „Крај југословенских Међународних односа и његове последице: мапираније међународног на post-jugoslovenskom prostoru”. Zagreb, 7–8. novembar 2018 (коаутор са проф. Филипом Ејдусом).
8. Саопштење на *Годишњој конференцији Удружења за политичке науке Србије*, “The end of the Yugoslav IR and its aftermath.” У: Сабор политиколога, годишња међународна конференција Удружења за политичке науке Србије, Београд, 22–23 септембар 2018. (коаутор са проф. Филипом Ејдусом).
9. Саопштење на *59. годишњој конвенцији Удружења за међународне студије*: Marko Kovačević, “Forgetting and Rediscovering the United Nations: Understanding the International Roles and Practices of Post-Yugoslav Small States,” International Studies Association, 59th Annual Convention, San Francisco, 4–7 April 2018.
10. Саопштење на *58. годишњој конвенцији Удружења за међународне студије*: Marko Kovačević, “Small States In a Changing World of Regions:

- Understandings of Multipolarization in the Balkans and the Caucasus.” International Studies Association, 58th Annual Convention, Baltimore, 22–25 February 2017.
11. Учешће на 58. годишњој конвенцији Удружења за међународне студије, округли сто Launching and Managing Academic Journals (WC86) и чланство у радној групи „Accelerating Change in Global Governance: Enhancing the Participation of Excluded and Marginalized Voices Through Information and Communication Technology“ (PWG01).
 12. Саопштење на међународној конференцији *Politics of Enmity-Can Nation Ever Be Emancipatory?* (Институт за филозофију и друштвену теорију), Београд, 26. до 28. септембра 2016. Наслов представљеног рада: “Bringing in Bibo: understanding identities and reality of small post-Yugoslav states” [апстракт објављен у Petrović Trifunović, Tamara, Gazela Pudar Draško, Aleksandar Pavlović. 2016. *Book of Abstracts: Politics of Enmity-Can Nation Ever Be Emancipatory?* Belgrade: Institute for Philosophy and Social Theory, p. 32]
 13. Саопштење на 57. годишњој конвенцији Удружења за међународне студије (International Studies Association), Атланта, Сједињене Државе, 16. до 19. марта 2016. Наслов рада: “Small State With a Middle Power Mindset? Serbia’s Foreign Policy and the United Nations”
 14. *British International Studies Association International Conference 2015*, представио рад “Small State With a Middle-Power Mindset? Continuity and Change in Serbia’s Foreign Policy Identity After 2000” у оквиру БИСА@40 радионице “Non-Western Small States: What Agency in an Unequal World?”, Лондон, Уједињено Краљевство, 16 јун 2015.
 15. Саопштење на Годишњој конвенцији Удружења за политичке науке Словеније, “Small States, Identity and Europeanization in the Western Balkans – An Analysis of Serbia’s Foreign Policy After 2000.” Slovenian Political Science Association Convention, Ljubljana, Slovenia, 29–30 May 2014.
 16. Саопштење на академској конференцији у оквиру *Београдског безбедносног форума 2011*. “Implications of state-building on regional security dynamics within Regional Security Complex Theory.” Београд, 14–16. септембра 2011.

Објављени радови и излагања кандидата показују континуитет интересовања за област теорије спољне и безбедносне политике, посебно малих држава као и за конструктивистичке теоријске приступе и дискурзивну методологију.

Одлуком Универзитета у Београду – Веће научних области правно-економских наука, од 18. децембра 2018. године, кандидату Марку Ковачевићу одобрена је израда докторске дисертације са насловом: „Идентитет малих држава и њихове улоге у Организацији Уједињених нација”. У погледу форме и садржаја, дисертација је урађена у складу са правилима Универзитета и Факултета политичких наука. Дисертација заједно са списком коришћене литературе и различитим прилозима има укупно 286 страна. Од тога, основни текст дисертације, без библиографије и прилога, заузима 240 страна. Прилози у дисертацији састоје се од пет табела и једне слике (органиграма), и налазе се на странама

277–281. Поред тога, биографија кандидата, изјава о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаве о коришћењу, налазе се на странама 282–286. Насловне стране, подаци о ментору и члановима комисије, сажетак на српском и енглеском језику, садржај и списак скраћеница заузимају стране означене римским бројевима i–xii. Свеукупно, обим поднете докторске дисертације је 298 страна. У складу са Упутством о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду (2019), дисертација је откуцана на страницама формата А4 са маргинама од 20 милиметара. Проред основног текста је подешен на 1 ред, при чему је величина писма подешена на 12 типографских тачака.

Дисертација кандидата Марка Ковачевића састоји се из седам поглавља: увод, пет радних целина и закључак, по следећем редоследу: Увод (поглавље 1); Критички преглед литературе о идентитету, улогама и спољној политици малих држава (поглавље 2); теоријско-методолошки оквир дисертације (поглавље 3); Југославија и Уједињене нације (1945–1992): мала држава изграђује идентитет и улогу средње силе у међународним односима (поглавље 4); Савезна Република Југославија, Србија и Уједињене нације 1992–2019. године: од изолационистичке дивергенције према недовршеној конвергенцији комплекса идентитета и улога (поглавље 5); Хрватска и Уједињене нације: конституисање спољнополитичког идентитета и улоге, од слабе нове државе према активној малој држави чланици (1992–2019. године) (поглавље 6); Закључак: Значај и значења проучавања идентитета и улога малих држава за савремену теорију међународних односа (поглавље 7).

На крају је приложен списак коришћене литературе који сачињава 539 јединица и укључује монографије, тематске зборнике, научне чланке, документа, чланке из домаћих и страних дневних новина и часописа и интернет изворе (стр. 241–276). Уже посматрано, библиографија садржи 303 књиге, чланка и поглавља у монографијама, 141 примарни извор са интернета (медијски текстови, говори, званични документи држава чланица УН), 4 базе података, те 91 документ Генералне скупштине, Савета безбедности и других релевантних институција из система Уједињених нација који нису разврстани у категорији „извора са интернета”. Поред тога, налази се и кратка биографија аутора као и неопходне потписане изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу.

2. Предмет, циљ и аргументација дисертације

Предмет дисертације је однос између идентитета и улога у спољној и безбедносној политици малих држава, а посебно њиховог међусобног конституисања у оквиру Организације Уједињених нација (ОУН). Централно истраживачко питање постављено у дисертацији гласи: на који начин државе обликују своје идентитете и улоге кроз учествовање у међународним организацијама? Ослоном на богату постструктуралну и конструктивистичку литературу у међународним студијама и анализи спољне политике, средишњи аргумент који рад развија јесте да мале државе користе стратегије селективног памћења и заборављања улога и мобилизују различите компоненте свог спољнополитичког идентитета, доприносећи тако стварању значења која одговарајуће улоге, у складу са друштвено одређеним националним интересом, подупиру или оспоравају. За потребе емпиријског изучавања, аутор је развио концепт Комплекса идентитета и улога (КИУ), односа су-конституисаности улога и идентитета чија динамика може ићи у различитим смеровима. *Конвергентни КИУ* претпоставља сагласност спољнополитичких улога у неком скупу и да су оне у динамичкој равнотежи са неким релационим спољнополитичким идентитетом и разумевањем сопства које обраћа пажњу на очекивања неког другог унутар међународног друштва. *Дивергентни КИУ* претпоставља да се концепција улоге и спољнополитички идентитет разилазе у интеракцији узајамног конституисања, не могавши разрешити разлике које проистичу услед другачијег виђења улоге која имају сопство и значајни други. У случају дивергенције, активира се механизам ублажавања дивергенције путем промене идентитета или адаптације улоге у КИУ. Улоге се дакле узајамно конституишу са идентитетима, а мулталатералне организације попут ОУН чине важну позорницу на којој државе износе своје спољнополитичке преференције и ставове о најзначајнијим међународним питањима, наступају као делатници и осмишљавају своје идентитете и улоге.

У емпиријским студијама случаја, аутор поставља додатно питање: *Како је могуће да се Србија и Хрватска битно другачије односе према грађењу својих спољнополитичких идентитета и улога у оквиру ОУН након распада СФРЈ ако су обе мале државе у светској политици?"*

3. Кратак опис садржаја дисертације

У првом поглављу се износи предмет и циљ дисертације, теоријска и емпиријска истраживачка питања, и кључна аргументација. У овом делу аутор дефинише и кључне појмове. Он дефинише идентитет државе као наратив који она гради о себи у односима са

другима, а улогу државе као позицију са које она дела у међународном друштву. Када су у питању мале државе, аутор прихвата релационо схватање према коме „маленост” или „величина” нису везани за величину територије или број становника већ за „мањак моћи” који једна организована држава може употребити за остварење својих спољнополитичких циљева унутар међународног друштва.

Друго поглавље износи преглед литературе којим је покривено неколико целина: структурне и делатничке теорије идентитета и улога; литература о идентитету и улогама која се ставља под окриље конструктивистичке анализе спољне политике; Вентов умерени конструктивизам; теорије спољнополитичких улога и литература о међународним организацијама.

Треће поглавље развија теоријско-методолошки оквир за разумевање узајамног конституисања идентитета и улога малих држава. Овде се посебно развија централни теоријски допринос рада, а то је концепт Комплекса идентитета и улога (КИУ). У методолошком смислу, дисертација употребљава анализу званичног дискурса према Лене Хансен, те дискурзивних стратегија према Рут Водак и Мајклу Мејеру.

Четврто поглавље обрађује студију случаја социјалистичке Југославије и Уједињених нација (1945–1992), у циљу анализе начина на које је ова држава успела да изгради идентитет и улогу средње силе у међународној политици. Поглавље показује да је током 1970-их наступио максимум конвергенције југословенског КИУ, који је био обележен институционализацијом Покрета несврстаних, залагањем за реализацију дискурса новог економског поретка и заокрету према Европи у складу са детантом.

Пето поглавље износи студију случаја која за свој предмет има СР Југославију, Србију и Уједињене нације између 1992. и 2019. године. Овде се показује да је КИУ Републике Србије током деведесетих био дивергентан, да би после 2000. дошло до ублажавања дивергенције и најаве приближавања идентитета и улога упркос значајним међународним и унутрашњим потешкоћама које детерминишу тај процес.

Шесто поглавље исцртава контекст и развија студије случаја у спољној и безбедносној политици Хрватске између 1992. и 2019. године са посебним фокусом усмереним на њену улогу у оквиру Организације Уједињених нација. Аутор показује како је КИУ ове мале државе настале распадом Југославије еволуирао од минимума дивергенције током 1990-их до максимума конвергенције у периоду после 2000. године.

Седмо поглавље износи обједињујућу расправу о све три студије случаја, закључак о спољнополитичким улогама постјугословенских држава у систему УН, као и нека питања за даља истраживања.

4. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Кључни теоријски допринос дисертације јесте развој КИУ као новог концепта у конструктивистичкој спољнополитичкој анализи. КИУ претпоставља да улоге и идентитети могу бити или у конвергентном или у дивергентном односу, што је посебно значајно за мале државе које увек настоје да тај однос буде што конвергентнији тако што адаптирају улогу или мењају наратив о себи. У одређеним ситуацијама, међутим, мале државе, како то аутор показује, могу да намерно оду у дивергенцију како би заштитиле своје интересе, али таква ситуација је увек привремена како унутрашњи и спољашњи притисци за конвергенцијом расту, посебно уколико је конфигурација регионалног или међународног поретка стабилна. Иако концепт КИУ има снажно упориште у конструктивистичкој и постструктуралној теорији, он је отворен за интеграцију са другим теоријским и дисциплинарним оквирима.

Највећи емпиријски допринос дисертације је осветљавање не само тога како је Југославија конструисала свој идентитет и улоге на међународној сцени у оквиру ОУН, већ и како су то чиниле Србија и Хрватска, као постјугословенске државе. То се чини кроз темељну анализу спољнополитичког наратива Југославије, Србије и Хрватске у говорима пред Генералном скупштином УН, као и другим званичним спољнополитичким иступима и документима. Како аутор убедљиво показује, док је Хрватска своју међународну улогу дефинисала као савезничку, Србија је услед проблематике Косова и Метохије била принуђена да тражи друге могућности у дефинисању своје улоге као неутралне, при чему преговара о чланству у ЕУ, и сарађује са НАТО савезом у оквиру програма Партнерство за мир али без опредељења да постане чланица овог војно-политичког савеза.

Посебно је интересантан концепт *државног оквира памћења* у спољној политици који указује на то како државе одређене улоге селективно памте или заборављају, због чега и са каквим практичним последицама по КИУ. Наслањајући се на концепт друштвеног оквира памћења француског социолога Мориса Албваса који претпоставља селективност и контекстуалну условљеност памћења чланова друштва, аутор предлаже да би званични оквири памћења били средство којим држава техником селективног памћења пише своју „историју садашњости” (Фуко) у званичном дискурсу својих институција. Државници и дипломате се служе тим колективним и званичним оквирима памћења који су дискурзивно нормализовани у наративима о идентитету, било да уврштавају нове или потискују неке

старе елементе тих наратива. Стога је илустративан различит приступ носилаца спољнополитичког дискурса Србије и Хрватске према претходећем југословенском државном идентитету и његовом наслеђу: док су први у званичним оквирима памћења ипак селективно користили одређене аспекте југословенског наслеђа у конципирању своје спољнополитичке улоге, други су листом потискивали и брисали његове елементе из свог постјугословенског КИУ.

Аутор закључује да су конвергентне мале државе приврженије у свом понашању логици прикладности и интернализацији норми међународног друштва као и да су упућене на аспиративне циљеве и прогресивне тежње ка одржавању или унапређењу сопственог статуса. Дивергентне мале државе, са друге стране, склоније су логици последица у сопственом спољнополитичком понашању као и да су њихови циљеви дефанзивни и прагматични.

5. Закључак

Комисија констатује да докторска дисертација Марка Ковачевића испуњава све предвиђене формалне услове прописане процедуром. Дисертација је урађена у складу са прихваћеном пријавом. У раду се критички разматра литература, образлаже истраживачки проблем, развија оригинални теоријско-концептуални оквир и нуде три емпиријски густе студије случаја. Дисертација испуњава методолошке стандарде и ниво аргументације који се захтевају од научног рада.

Имајући у виду све наведено, Комисија истовремено указује на то да истраживачки проблем који је кандидат обрадио показује, с једне стране, научну релевантност, а с друге, јасну усредсређеност на свет практичне спољне политике у малим државама и њиховом делатништву у Организацији Уједињених нација. Општи циљ дисертације извире из потребе кандидата да развије оригиналан конструктивистички оквир за разумевање спољнополитичких улога и идентитета малих држава и да то илуструје на примеру деловања Југославије, Србије и Хрватске у оквиру Уједињених нација. У том смислу, докторска дисертација представља јасан допринос областима теорије међународних односа, међународне безбедности, анализе спољне политике, литературе о малим државама али и спољнополитичкој анализи и дипломатској историји постјугословенских држава.

Имајући у виду да је докторска дисертација „Идентитет малих држава и њихове улоге у Организацији Уједињених нација” кандидата Марка Ковачевића детаљно и уверљиво образложена, с јасним ослоном на широку теоријску и емпиријску грађу, као и

да сам предмет истраживања представља оригинално усмерење, Комисија сматра да је рад испунио све предуслове за јавну одбрану, и предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука да прихвати Извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

Комисија

Проф. др Филип Ејдус
Ванредни професор
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Немања Џуверовић
Ванредни професор
Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Дејан Јовић
Редовни професор
Свеучилиште у Загребу – Факултет политичких знаности

У Београду, 22 јул 2021.